

Вучина Раичевић

Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику
vucinaraic@gmail.com

УДК 811.161.1:929 Лалић, Р.
<https://doi.org/10.18485/slavistika.2023.27.1.4>

Прегледни рад
примљено 21.1.2023.
прихваћено за штампу 9.6.2023.

РАДОВАН ЛАЛИЋ – ПРЕДАНОСТ СЛАВИСТИЦИ И ПЕДАГОШКОМ ПОЗИВУ (поводом 50-годишњице смрти)*

Овај рад посвећен је професору Радовану Лалићу поводом 50-годишњице његове смрти. У раду дајемо сажет преглед његове научне и педагошке делатности. Проф. Лалић је био слависта-филолог широког профила, врстан зналац словенских језика, потпуно посвећен научном раду, педагошком позиву и организацији наставе на Катедри за источне и западне словенске језике и књижевности Одсека за славистику Филозофског, касније Филолошког факултета у Београду, као његов дугогодишњи управник. Главно подручје његових научних интересовања била је историја руске, српске и источнословенских књижевности и њихово упоредно изучавање, али је велику пажњу поклањао и проблемима наставе словенских језика, посебно руског, како на универзитету, тако и у нашим школама. Укупна научна и педагошка делатност професора Радована Лалића представља врло значајан период и драгоцену наслеђе у историји српске славистике и русистике.

Кључне речи: Радован Лалић, славистика, русистика, лингвистика, компаратистика, методика наставе језика.

This work is dedicated to Professor Radovan Lalić on the 50th anniversary of his death. In the paper, we give a concise overview of his academic and pedagogical activities. Prof. Lalić was a Slavist-philologist with a broad profile, an excellent connoisseur of Slavic languages, fully dedicated to scientific work, pedagogic vocation and the organization of classes at the Section of Eastern and Western Slavic Languages and Literature of the Department of Slavic Studies of the Faculty of Philosophy, later the Faculty of Philology in Belgrade, as its long-time head. The main area of his scientific interests was the history of Russian, Serbian and East Slavic literature and their comparative study, but he also paid great attention to the problems of teaching Slavic languages, especially Russian, both at the university and in our schools. The overall scientific and pedagogical activity of Professor Radovan Lalić represents a very significant period and a precious legacy in the history of Serbian Slavic and Russian studies.

Keywords: Radovan Lalić, Slavic studies, Russian studies, linguistics, comparative studies, language teaching methodology.

Име и дело професора Радована Лалића нераскидиво је повезано са историјом развоја Филолошког факултета у Београду и Катедре за славистику, где је обављао и развијао своју научну, педагошку и друштвену делатност дуже од четврт века. Говорити о професору-учитељу представља посебну част и задовољство. Међутим, ако имамо у виду широки круг раз-

* Незнатно измењен текст реферата саопштеног на 61. Скупу слависта Србије у Београду, 12?13. јануара 2023.

личитих области славистичке науке којима се проф. Лалић бавио, то је веома тежак и одговоран задатак. Стога ћемо поводом 50-годишњице његове смрти (навршила се 1. октобра 2022) покушати да у овом раду изложимо сажет поглед на његов животни пут, научну и педагошку делатност, како би смо се на симболичан начин подсетили на његов немерљив допринос развоју српске славистике и русистике на Филолошком факултету, у периоду од 1946. до 1972. године.

Радован Лалић је рођен 22. марта 1908. године у Цецима код Андријевице (Ц. Гора).² Основну школу је завршио у свом родном крају, а гимназију је учио у Беранама, Подгорици и Призрену. По доласку у Београд 1926. уписао је Групу за југословенску књижевност на некадашњем Филозофском факултету у Београду. У свом чланку „Радован Лалић (Прегршт сећања)”, професор Ђорђе Живановић о студијама Радована Лалића на овом факултету, као његов савременик и колега, поред осталог пише: „Ту ће Лалићеве способности доћи до пуног изражаја, ту ће се он формирати као научник, као слависта” (Живановић 1997а: 711). Дипломирао је 1930. године *југословенску и светску књижевност*, а затим је на Карловом универзитету у Прагу провео две године, као чешки стипендиста, где је усавршавао чешки и руски језик. Како у поменутом чланку наставља проф. Живановић, „Ту је најпре научио одлично, подвлачим: *одлично*, чешки језик, поклањајући изузетну пажњу и чешкој књижевности, пратећи предавања Мирослава Хисека и Јана Јакубеца [...] Код њих је на предавањима слушао о узајамним међусловенским књижевним струјањима [...] Нарочиту је пажњу тада посветио проучавању руске књижевности. Поред предавања професора Евгенија Љацког, одличног познаваоца руске књижевности [...], Лалић је могао у библиотекама да прати совјетску књижевност и особито совјетску науку о књижевности, што је код нас тада било скоро немогућно, јер дипломатских односа са Совјетским Савезом није било” (Живановић 1997б: 114).

По повратку из Прага, почев од 1933, радио је три године у Скопљу као гимназијски професор/суплент. Убрзо затим, изабран је за лектора чешког језика на скопском Филозофском факултету, где проводи пет година. Током 1939. године покреће лист *Наша реч* и као члан редакције уређује културну рубрику.

Радован Лалић је припадао кругу најдаровитијих слависта Филозофског факултета у Београду између два светска рата, који су се као научници у пуној мери формирали и дали највећи допринос славистичкој науци после Другог светског рата. То су, поред осталих, проф. Радосав Бошковић, лингвиста, који је касније предавао упоредну граматику словенских језика и проф. Ђорђе Живановић, полониста. Њиховом образовању и формирању као слависта највише су допринели најугледнији професори тога времена – Радован Кошутих (један од оснивача српске универзитетске славистике, предавао је руски и пољски), Александар Белић (лингвиста и слависта, предавао је српскохрватски језик, словенску филологију и лингвистику;

² Основне биографске податке о проф. Лалићу углавном сам црпао из радова: Киковић 2022, Живановић 1997а и Живановић 1997б.

био је ректор БУ и председник САНУ), Богдан Поповић (предавао теорију књижевности, ненадмашан у својим суптилним анализама текстова) и Павле Поповић (предавао историју југословенске књижевности).

Радован Лалић је био учесник НОБ-а од 1941. године. Током рата провео је на различитим дужностима у војсци и органима народноослободилачке власти. Био је члан редакције часописа *Нова Југославија* при пропагандном одељењу Врховног штаба НОВ. После рата постао је члан редакције листа *Борба* у којој је једно време уређивао културну рубрику, писао приказе и чланке из области културе и књижевности. Радио је и у издавачком предузећу „Култура” као уредник. Почетком 1946. године Лалић је постављен за ванредног професора Филозофског факултета, проректора Београдског универзитета и шефа Катедре за источне и западне словенске језике и књижевности. Те прве послератне школске 1945/1946. године почео је да предаје два предмета Нову руску књижевност и Историју руског књижевног језика, а касније и Руску књижевност XVIII века. Пред собом је имао веома тежак задатак да изврши темељну реорганизацију наставе словенских језика и књижевности на Катедри, при чему је до пуног изражаја испољио своју инвентивност, креативност и организаторске способности. Поред проф. Лалића, у настави су били ангажовани и др Кирил Тарановски (предавао је пољски језик, а касније руски) и др Крешимир Георгијевић (предавао пољски језик и књижевност). Катедра је имала три наставно-научне групе: *за руски језик и књижевност, за пољски језик и књижевност, за чешки и словачки језик и књижевност*. Након неколико година сваки од ових словенских језика и књижевности имао је свог наставника и лектора, док су наредних година постепено пристизали нови кадрови, уз проширивање делатности Катедре, за шта се проф. Лалић залагао до краја живота. Од почетка наставничке каријере био је предан научном и педагошком раду и све своје снаге и енергију посветио је славистичкој науци, уносећи много нових и оригиналних организационих идеја. Залагао се да „језик и књижевност увек буду равноправни [...], да се језик и књижевност морају обрађивати као две равноправне гране истог предмета” (Живановић 1997б: 19).

У свом чланку „Катедра за источне и западне словенске језике и књижевности” проф. Лалић, поред осталог, пише: „По завршетку Другог светског рата [...] Катедра за источне и западне словенске језике и књижевности [...] имала је и своје посебне проблеме, који су проистицали из њене специфичности и насталих потреба у новим приликама. Године 1946/47. уписало се на славистику близу три стотине студената, а Катедра је попуњавана наставним кадром постепено [...] Међутим, у периоду између 1948. и 1953. године, на Катедри број новоуписаних студената не само што се није повећавао него је почео нагло опадати; 1951. године уписао се на групу за руски језик и књижевност само један студент. Узрок је био политички. Стаљинова информбировска кампања против наше земље нанела је неизмерне штете нашој Катедри” (Лалић 1963: 375–400). У наведеном раздобљу специфичне друштвене и политичке стварности, проф. Лалић је, захваљујући својој ангажованости и упорности у контактима с надлежним

државним институцијама и свом ауторитету, фактички спасио Катедру од њеног коначног гашења. Нова етапа у развоју Катедре обележена је 1962. годином, када је преименована у Одсек за славистику. У последњој етапи педагошке и организационе делатности проф. Лалића, током 60-их и на самом почетку 70-их година, долази до интензивнијег попуњавања наставничког колектива на Катедри и потпуније се остварује некадашњи план о комплетној славистици. Посебну пажњу је посвећивао припреми научних кадрова у области русистике. Под његовим руководством одбрањено је више магистарских радова и докторских дисертација. Веома је успешно повезивао домаће и стране слависте из различитих земаља, као и домаће школске и универзитетске наставнике руског и других словенских језика. Проф. Лалић је био слависта-филолог широког распона, врстан зналац словенских језика *полиглота*. Савршено је говорио руски и чешки језик, говорио је пољски, служио се немачким и француским, познавао грчки, латински и старословенски језик.

Био је члан многих међународних и југословенских научних организација члан Међународног научног комитета слависта, један од оснивача и члан управе Научног друштва Црне Горе, потпредседник Националног комитета славистичких друштава Југославије, председник Славистичког друштва Србије, потпредседник Савеза друштава за стране језике. По позиву је држао предавања и на иностраним универзитетима у Москви, Лењинграду, Паризу, Варшави, Берлину, Кракову, Лајпцигу, Оксфорду, Јени, Ростову и Софији.

Добитник је више високих признања и награда. Био је носилац Партизанске споменице 1941. године, Ордена братства и јединства I и II реда, Ордена рада I реда, Ордена заслуга за народ са златном звездом, пољског Златног крста, као и више медаља и других признања.

Сећање на професора Радована Лалића неговано је и раније. У његову част приређен је двоброј *Славистичког зборника Славистичка истраживања Радована Лалића* (1997) [в. приложу библиографију после овог рада].

Четири су главне области његовог научног рада и педагошке делатности: област књижевности и компаратистике, област лингвистике, област транслатологије и област методике наставе.

Интегрална библиографија професора Радована Лалића објављена је у зборнику *Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник* (Ичин, Кончаревић 1997: 157–168).

У овом пригодном чланку, из широког опуса његових објављених научних радова, издвојили смо само један број најзначајнијих, почев од најранијих, с кратким освртом на неке од њих.

У области књижевности и компаратистике руске и српске књижевности објавио је већи број радова. Та његова истраживања огледају се у више студија, међу којима су најзначајнија текстолошка истраживања песничког дела Петра Петровића Његоша – П. П. Његош. *Пјесме. Луча микрокосма. Проза. Преводи* (приредио их са проф. Михаилом Стевановићем, проф. Николом Банашевићем и проф. Радосавом Бошковићем), док је са проф.

Михаилом Стевановићем и проф. Радосавом Бошковићем саставио *Речник уз Његошева Целокупна дела*. Затим је у четвртој књизи Његошевих дела – *Шћепан Мали. Проза. Преводи* – приредио критичко издање прозних текстова и превода са белешкама и објашњењима. У свом раду о проф. Лалићу проф. Радмило Маројевић истиче да је „у својим коментарима Лалић посебну пажњу посветио утицајима руског језика на Његошев песнички језик, при чему је применио књижевноисторијски и лингвистичко-филолошки приступ [...] При томе је јасно диференцирао различите врсте утицаја руског језика на Његошове текстове, разликујући лексичке, адаптиране, семантичке, обличке, синтаксичке и друге русизме” (Маројевић 1997: 27).

Професор Лалић се бавио истраживањима међусобних веза, прожимања и утицаја између старих словенских књижевности и култура, посебно руске и српске. У тој области је од изузетног значаја његова обимна компаративна студија „О узајамним везама између руске и српске књижевности”, објављена у часопису *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. XXXIV, св. 3–4 (1968), 179–202; затим студије: „Ка питању руског утицаја на књижевност српског реализма”, објављена у *Летопису Матице српске*. Н. Сад, књ. 386 (1960), 155–166, „Књижевне и културне везе између Русије и народа данашње Југославије” и „Совјетско-југословенске књижевне и културне везе”, објављене у *Енциклопедији Југославије* (1960), потом радови – „Гогољ код Југословена” и „Горки код Југословена”, објављени у *Енциклопедији Југославије* (1966) и др. Према оцени професора Миодрага Сибиновића, „ови радови су изванредна синтеза огромног материјала до којег су дошли ранији истраживачи парцијалних проблема руско-југословенских књижевних и културних веза, као и истраживања до којих је дошао сам аутор [...] Компаративни радови проф. Лалића представљају [...] значајне узоре-подстицаје за нашу компаративну русистику током 60-их и 70-година, све до данашњих дана” (Сибиновић 1997: 49–51).

Последњих година свога живота професор Лалић је радио на књизи *Историја старе руске књижевности*, али, нажалост, није стигао да је заврши, спречавала га је болест, и на крају прерана смрт.

У области лингвистике истраживао је проблеме места и улоге руског и других словенских језика у нашој средини и у међународним оквирима. Резултате тих истраживања изложио је у својим бројним студијама, огледима и чланцима. Његова лингвистичка истраживања кретала су се у више области, у првом реду то су: руски утицај на српскохрватски језик у различитим епохама међујезичких контаката, као и истраживања у области језичке културе српскохрватског књижевног језика, нормативистике и језичке политике. Учествовао је у изради *Правописа српскохрватског језика* (1954, 1960), у којем је обрадио одељак о писању речи из словенских језика.

Професор Лалић је био редактор и рецензент више посебних публикација из области русистике, међу којима издвајамо *Фонетику руског језика* Радована Кошутића. За њено ново, прерађено издање 1969. године, написао је запажен предговор – „О Фонетици руског језика Радована Кошутића”,

у којем, између осталог, пише: „Кошутић је овде на себи својствен, јасан и концизан начин изложио и објаснио руски гласовни систем, допунивши га историјским коментаром, који је драгоцен за славистичке студије на универзитету [...] При спремању за штампу Кошутићеве *Фонетике* [...] у њеним руским текстовима стари правопис заменили смо новим. То прилагођавање књиге новом руском правопису (...) на многим местима је захтевало модификацију самог ауторовог текста. Реформа руског правописа од 1917–1918. године, која је обухватила и графију, проузроковала је померање у бележењу гласова, и последице те чињенице морале су се осетити, наравно, у првом реду у књизи о гласовима [...] *Фонетика* проф. Кошутића је плод његовог дугогодишњег изучавања руског гласовног система, а напосе руског књижевног изговора [...] Проф. Кошутић у својој *Фонетици* није дао статички опис руских гласова, него је одлично учио и тенденције њиховог развитака, односно развитака руског књижевног изговора [...] Са појавом овог издања Кошутићеве *Фонетике* студенти славистике и сви који желе да темељно изучавају руски језик добијају у руке одличну књигу како са научног, тако и са методског гледишта” (Лалић 1969: 6, 7–8).

Професор Лалић се бавио *транслатологијом* и *двојезичном лексикографијом*. Као врстан зналац језика, био је и врстан преводилац с руског на српски језик. То се најбоље огледа у његовом преводу Гогољевих *Мртвих душа* (заједно са супругом Миром), које су објављене постхумно (1987). Био је и један од преводилаца других Гогољевих дела – *Вечери у сеоцету крај Дикањке*, *Миргород* и *друге приповетке*, у Сабраним делима Н. В. Гогоља (Цетиње: Обод, 1970). Преводио је и Лава Толстоја (књиге *Смрт Ивана Иљича* и *друге приповетке* и *Хаџи Мурат* и *друге приповетке*, у Толстојевим *Сабраним делима* (Београд: Просвета Рад, 1968); преводио је и друге руске писце, о њима писао различитим поводима. Више пута је, поред редактуре, био и аутор предговора преведених дела руских писаца на српски језик. Неки од тих предговора су праве студије о делу и писцу, као што су: А. С. Пушкин. *Мале трагедије*. Превод Лава Захарова. [Предговор. Београд: Ново поколење, 1954, 738], М. Шолохов. *Тихи Дон*. Књ. 1. Превод Милоша Московљевића [Предговор. Београд: Просвета, 1958, 581] итд.

У области *лексикографске делатности*, према казивању проф. Богдана Терзића, Лалићев изузетни „лексикографски рад везан је за израду великог руско-српског речника, за чију је основицу узет четвортотомни *Толковъый словарь русскаго языка* Дмитрија Н. Ушакова [...] Проф. Лалић је био иницијатор и редактор тога двојезичког речника, док су ауторски колектив сачињавали професори Радосав Бошковић, Михаило Стевановић, Кирил Тарановски и Светозар Матић. После Резолуције Информбироа рад на Речнику је прекинут. Урађен је и откуцан на машини материјал (1419 страна) закључно са словом Н. Листићи и откуцани материјал чувају се на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду. Шездесетих година професор Лалић покушао је да настави рад на том речнику са новим сарадницима [али је поново прекинут – прим. наша]. Прекиду је допринела и професорова заузетост, а највише га је спречила болест” (Терзић 1997: 68–69).

Професор Лалић се активно бавио и проучавањима непосредно повезаним са задацима и питањима *методике наставе словенских језика*, посебно руског у српској говорној средини, на универзитету и у нашим школама после Другог светског рата. Увек се залагао за решавање актуелних проблема недостатка кадрова за словенске језике како на Одсеку за славистику, тако и у школама, за израду добрих наставних програма, квалитетних уџбеника и примену наставног метода оптималног за српску говорну средину. Није био присталица директног метода и његове стриктне примене у настави језика, али је био и против граматизирања, јер је сматрао да граматику треба учити и усвајати у тесној вези са живим језиком и говорном праксом. У области *методике наставе руског језика* у школској и универзитетској настави професор Лалић је објавио неколико запажених радова, међу којима су најзначајнији: „О предавању руског језика на универзитетима и високим школама” (*Универзитетски весник*, Београд, 1948, бр. 1, 3), „О *nastavi stranih jezika kod nas*”, *Naša stvarnost*, Београд, 1955, бр. 9, 363–369 и „О Кошутећевом методу учења руског језика код нас” (*Живи језици*, Београд, 1966, књ. VIII, 1–4, 1–9).

Посебну пажњу привлачи његова студија „О Кошутећевом методу учења руског језика код нас” (*Живи језици*, 1966, 1–4), која плени својом прецизношћу излагања и аналитичношћу. У овом раду у сажетој форми суптилно анализира поједина дела проф. Радована Кошутећа у којима је он изложио свој метод у настави руског језика у српској средини. При томе, проф. Лалић пише да се Кошутећ уверио „да се руски или било који словенски језик у другој словенској земљи може успешно савладати само ако се изучава *диференцијално* [...] У питању је, дакле, метод учења словенских језика код нас, а не метод учења тих језика уопште. Он може бити искоришћен и у другим словенским земљама” (Лалић 1966: 1). Даље се задржава на оним делима у којима је Кошутећ разрадио свој *диференцијални метод*. Лалић подробно анализира капитално дело Радована Кошутећа, добро познате *Примере књижевног језика руског*: Књ. I. *Текстови*. Књ. II. *Напомене*. Књ. III. *Речник*. При томе истиче да су „Кошутећеви *Примери књижевног језика руског* мајсторско дело своје врсте, у коме је на широкој основи и доследно спроведена јединствена концепција о учењу руског језика код нас” (Исто: 3). *Диференцијални метод* Радована Кошутећа је доследно примењиван у наставној универзитетској пракси и широко је био прихваћен, и од тада представља дубоко укоренењу традицију на Одсеку за славистику, односно на данашњој Катедри за славистику, која и даље негује Кошутећево наслеђе, али га усклађује са савременом методичком парадигмом и тенденцијама њеног развоја. Проф. Лалић увиђа пуну научну заснованост Кошутећевог диференцијалног метода, његову варијабилност, способност модификовања према условима наставе било којег словенског језика у српској говорној средини. Он такође наводи да је „за Кошутећев метод учења руског језика код нас од посебног значаја друга књига *Примера књижевног језика руског – Напомене* [...] Већи део *Напомена* (77–225) представља рад посебне врсте [...] Проф. Кошутећ је хтео да пружи помоћ ученику у савлађивању

живог разговорног језика којим су се служили образовани слојеви руског друштва [...] и који је све више постајао општи разговорни језик читавог народа” (Исто: 3–4). Када говори о трећој књизи Кошутићевих *Примера* – о *Речнику*, он оцењује да „сам по себи, *Речник* у нашој лексикографији представља оргинално дело од велике вредности [...] Посебну вредност у *Речнику* представља обрада заменица, прилога, везника и узвика, којима се раније у лексикографији није поклањало довољно пажње” (Исто: 4). О Кошутићевој *Граматници руског језика*. Књ. II. *Облици*, проф. Лалић пише да Кошутић „свуда где је то потребно, указује, у посебним параграфима, на разлику између руске и српске промене” (исто: 7).

На крају овог истраживања, задржава се и на Кошутићевој књизи *Граматика руског језика*. Књ. I. *Гласови*, о којој је овде већ била реч.

Професор Лалић је пратио и *уџбеничку продукцију*, залагао се за израду квалитетних, теоријски добро структурираних школских уџбеника руског језика, у којима је примењен диференцијални, односно конфронтациони метод. Објавио је и неколико радова о уџбеницима руског језика за основну и средњу школу. Био је и рецензент неколико уџбеника [о методичкој проблематици у Лалићевом стваралаштву в. у радовима: Кончаревић 1992–93/1997: 73–83; Николић 1992–93/1997: 42–46].

На својим предавањима из старе руске књижевности и књижевности XVIII века проф. Лалић је остављао снажан утисак о сувереном владању темом, прецизношћу, ширином информација и чињеница, уверљивом и јасном излагању. После часова, у одређено време, радо је примао студенте на разговор о различитим питањима у свом кабинету бр. 15.

Број објављених публикација проф. Лалића – студија, огледа, стручних радова и чланака превазилази 200 библиографских јединица.

Његова породица је Катедри за славистику поклонила добар део његове богате библиотеке – легат (у каб. 15), која броји 779 примерака књига, часописа и других вредних публикација.

Ко је био Радован Лалић много говоре и ове речи професора Миљана Мојашевића у чланку-некрологу „Последњи опроштај од Радована Лалића”, објављеном у часопису *Живи језици*, 1?4 (1972). „Интелигентан ученик историје, коју је такође нашироко познавао, те богато поучен њеним примерима из разних праваца, нештедимице се трошио и у напорима да се одоли свим облицима провинцијалности [...] Недостајаће нам [...] врстан славист и југославист, прецизан и поуздан истраживач, наш признат и познат представник у разним домаћим и међународним организацијама [...] Једна од његових највећих заслуга не само за српску него и за југословенску науку и културу неоспорно је та што је подигао, и затим окупио око себе, на Одсеку за славистику, тим слависта који је чинио част сваком универзитету [...] Његове колеге по струци већ су рекле, и још ће рећи своје судове о његовом научном, стручном и педагошком деловању” (Мојашевић 1972: 192/193).

Професор Радован Лалић је био научник и узорни педагог који је толико енергије и ентузијазма уложио не само у славистичку науку и свој педагошки позив него и у људе с којима је радио и сарађивао, тако да је својим делом

обележио више од две и по деценије друге половине XX века. Његово дело и наслеђе остало је као својеврстан завет и путоказ како данашњој генерацији слависта, тако и онима који долазе.

Цитирана литература

- Живановић, Ђорђе. „Радован Лалић (Прегршт сећања)”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд - Никишић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997а, 63–72.
- [Živanović, Đorđe. „Radovan Lalić (Pregršt sećanja)”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd - Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997a, 63–72]
- Живановић, Ђорђе. „Радован Лалић – организатор наставе славистике на Београдском универзитету”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд - Никишић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997б, 15–20.
- [Živanović, Đorđe. „Radovan Lalić – organizator nastave slavistike na Beogradskom univerzitetu”. [U:] Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997b, 15–20]
- Ичин, Корнелија, Ксенија Кончаревић. „Библиографија радова Радована Лалића”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд – Никишић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997, 157–168.
- [Ićin, Kornelija, Ksenija Končarević. „Bibliografija radova Radovana Lalića”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd - Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 157–168.
- Киковић, Горан. „Проф. др Радован Лалић”. Глас Холмије, 33/2022.2022, бр. 33.
- [Kiković, Goran. „Prof. dr Radovan Lalić”. Glas Holmije, 33/2022 2022, br. 33]
- Кончаревић, Ксенија. „О методичкој проблематици у Лалићевом стваралаштву”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник VII – VIII. Београд – Никишић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1992-93/1997, 73–83.
- [Končarević, Ksenija. „O metodičkoj problematici u Lalićevom stvaralaštvu”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 73–83]
- Лалић, Радован. „Катедра за источне и западне словенске језике и књижевности”. [У:] Зборник Филозофског факултета. Сто година Филозофског факултета. Београд: Народна књига 1963, 375–400.
- [Lalić, Radovan. „Katedra za istočne i zapadne slovenske jezike i književnosti”. [U:] Zbornik Filozofskog fakulteta. Sto godina Filozofskog fakulteta. Beograd: Narodna

- knjiga 1963, 375–400]
- Лалић, Радован. „О Фонетици руског језика Радована Кошутића”. [У:] Рад. Кошутић, Граматика руског језика. I. Гласови. (У редакцији Радована Лалића). Београд, Завод за издавање уџбеника СР Србије, 1969, 5–8.
- [Lalić, Radovan. „О Fonetici ruskog jezika Radovana Košutića”. [U:] Rad. Košutić, Gramatika ruskog jezika. I. Glasovi. (U redakciji Radovana Lalića). Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, 1969, 5–8]
- Маројевић, Радмило. „Радован Лалић као коментатор Његошевог песничког дела”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд – Никшић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997 27–32.
- [Marojević, Radmilo. „Radovan Lalić kao komentator Njegoševog pesničkog dela”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 27–32]
- Мојашевић, Миљан. „Последњи опроштај од Радована Лалића”. Живи језици, XIV, 1–4, 1972: 192–193.
- [Mojašević, Miljan. „Poslednji oproštaj od Radovana Lalića”. Živi jezici, XIV, 1–4, 1972: 192–193]
- Николић, Вера. „Радован Лалић и настава језика”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник VII – VIII. Београд – Никшић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1992-93/1997, 42–46.
- [Nikolić, Vera. „Radovan Lalić i nastava jezika”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 42–46]
- Сибиновић, Миодраг. „Радован Лалић и послератна српска русистичка књижевна компаратистика”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд – Никшић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997, 47–53.
- [Sibinović, Miodrag. „Radovan Lalić i posleratna srpska rusistička književna komparatistika”. [U:] M. Radić-Dugonjinć, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 47–53]
- Терзић, Богдан. „Лингвистичка истраживања Радована Лалића”. [У:] М. Радић-Дугоњић, М. Петковић, К. Кончаревић (ур.) Славистичка истраживања Радована Лалића. Славистички зборник. Београд – Никшић: Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Филозофски факултет, 1997, 63–72.
- [Terzić, Bogdan. „Lingvistička istraživanja Radovana Lalića”. [U:] M. Radić-Dugonjić, M. Petković, K. Končarević (ur.) Slavistička istraživanja Radovana Lalića. Slavistički zbornik. Beograd – Nikšić: Srpski fond slovenske pismenosti i slovenskih kultura, Filozofski fakultet, 1997, 63–72]

Вучина Раичевич

РАДОВАН ЛАЛИЧ – ПРИВЕРЖЕННОСТЬ СЛАВИСТИКЕ
И ПЕДАГОГИЧЕСКОМУ ПРИЗВАНИЮ
(к 50-летию со дня смерти)

Резюме

Эта работа посвящена профессору Радовану Лаличу в связи с 50-летием со дня его смерти. В статье мы даем краткий обзор его научной и педагогической деятельности. Проф. Лалич был славистом-филологом широкого профиля, прекрасным знатоком славянских языков, полностью посвятившим себя научной работе, педагогическому призванию и организации занятий на кафедре восточных и западнославянских языков и литератур славянского отделения философского факультета, позже филологического факультета в Белграде, в качестве его многолетнего заведующего. Основной областью его научных интересов была история русской, сербской и восточнославянской литератур и их сравнительное изучение, но большое внимание он уделял и проблемам преподавания славянских языков, особенно русского, как в университете, так и в наших школах. Общая научная и педагогическая деятельность профессора Радована Лалича представляет собой очень важный период и ценное наследие в истории сербской славистики и русистики.

Ключевые слова: Радован Лалич, славяноведение, русистика, лингвистика, компаративистика, методика преподавания языков.